

חברים יקרים,

פרשת בהעלותך, השלישית בספר במדבר, עוסקת בקשר שבין אחדות ונפרדות. ברמת הנגלה, אנו רואים בעינינו הרבה אנשים, הרבה פריטים, הרבה מנגנונים, וכן הלאה. אך בבסיס, במקור, במהות, היכן שהעין האנושית אינה מגעת, הכל אחד. הכל מקשה אחת. הכל אלוהות.

איך מגלים את האחדות הנסתרת הזאת? איך מגיעים מן הריבוי הנראה לאחדות הנסתרת? מחפשים רמזים... ופרשת בעלותך מלאה ברמזים שסייעו בידינו לגלות את אותה אחדות תשתיתית ומיוחדת.

בתחילת הפרשה אהרון מצווה בפעם הראשונה להעלות אש ולהדליק את שבעת הנרות שעל מנורת שבעת הקנים. המתבונן במנורה רואה דבר ראשון שבע להבות, כי הן מושכות את העין ואת התודעה. ואז הוא רואה שבעה נרות, כשכל נר עומד נפרד ועצמאי. אבל, אם הוא ימשיך ויתבונן, הוא יראה שהמנורה - עם כל הפיתוחים היפים שבה ("כפתור ופרח") - הייתה עשויה מקשה אחת של זהב טהור. התורה, בניסוח די נדיר, מדגישה בפנינו שהמנורה הזאת היא התבנית האלוהית שראה משה על הר סיני:

(במדבר ח, ג-ד) **וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּנְרָה: מְקֻשָּׁה זָהָב עַד יְרֵכָה, עַד פְּרָחָה, מְקֻשָּׁה הוּא. כַּמְרָאָה אֲשֶׁר הָרָאָה ה' אֶת מֹשֶׁה, כִּן עָשָׂה אֶת הַמִּנְרָה.**

בהמשך הפרשה מגיע הרמז השני. הענן עולה מהמשכן, והכל מבינים שזה הסימן שכולם חיכו לו: סוף כל סוף מרימים עוגן! לאחר שנה של חנייה למרגלות הר סיני, מקפלים את המחנה ואת אוהל מועד שנחנך זה מכבר, ומתחילים לנוע לכיוון הארץ המובטחת. המתבונן מלמעלה יראה מחנה מסודר להפליא, בצורת ריבוע ענקי, שבו שניים-עשר שבטים - שלושה מכל צד. בסדר המופתי הזה ינוע המחנה בשלושים ותשע שנות הנדודים, וכך הוא גם יחנה.

בניגוד למנורת שבעת הקנים, העשויה מקשה אחת, כאן לא רואים את הבסיס המאחד, אבל הוא נוכח בכמה וכמה רמות, ובראש ובראשונה בעצם קיומו של מבנה. כמו אורגניזם חי, המורכב מהרבה מאוד תאים, כל תא ותא הוא עולם ומלואו, אבל גם כשהאורגניזם נע וגם כשהוא נח, התאים שומרים על המבנה הקבוע והאחיד שלהם במבנה. תא שמתחיל להתפרע ולצאת מגדרו, מביא חורבן על האורגניזם כולו. קוראים לזה סרטן.

כמו לאדם, גם למחנה בני ישראל יש לב, המזרים חיים וחיות במחנה כלו: המשכן. במשכן שוכנת הנוכחות האלוהית. כל שבט נמצא בדיוק באותו מרחק מהמשכן, כדי שיהיה קרוב במידה שווה אל הקודש ואל החיות.

רמז שלישי נמצא בדרך שבה הפרשה מתארת את מנגנוני התנועה במדבר:

(במדבר י, א - י) **וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. עֲשֵׂה לְךָ שְׁתֵּי חֲצוּצֹת כֶּסֶף, מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם, וְהָיוּ לְךָ לְמִקְרָא הַעֲדָה וּלְמַסַּע אֶת הַמַּחֲנוֹת. וְתַקְעוּ בָהֶן וְנוֹעְדוּ אֵלַיךְ כָּל-הָעֵדָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד. וְאִם בָּאֶחָת יִתְקַעוּ, וְנוֹעְדוּ אֵלַיךְ הַנְּשִׂאִים, רֵאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל. וְתַקְעֶתֶם תְּרוּעָה וְנִסְעוּ הַמַּחֲנוֹת הַחֲנִיִּים קִדְמָה. וְתַקְעֶתֶם תְּרוּעָה שְׁנִית וְנִסְעוּ הַמַּחֲנוֹת הַחֲנִיִּים תִּימָנָה, תְּרוּעָה יִתְקַעוּ לְמַסְעֵיהֶם. וּבִהְקֵהִיל אֶת הַקֵּהֶל תִּתְקַעוּ וְלֹא תִרְעוּ. וּבְנִי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים יִתְקַעוּ בַחֲצוּצֹת, וְהָיוּ לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם. וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצָּר הַצָּר אֹתְכֶם, וְהִרְעַתֶּם בַּחֲצוּצֹת, וְנִזְכַּרְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם, וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאִיְבֵיכֶם. וּבַיּוֹם שִׁמַּחְתְּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם וְתַקְעֶתֶם בַּחֲצוּצֹת עַל עֲלֵתֵיכֶם וְעַל זְבָחֵי שְׁלֵמֵיכֶם. וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם.**

שני שופרות משמשים ליצירת **שפה משותפת**, שפה אחת, שפה שתאחד את כל שנים עשר השבטים. תקיעה אחת: קריאה לכל נשיאי השבטים להתאסף לפני אוהל מועד - האוהל שמאחד את השבטים ואת העם. שתי תקיעות: מתחילים לנוע! תרועת חצוצרות: מלחמה לפניך! וכן הלאה. כל התקיעות הללו מהווים תורה של

זיכרון, זיכרון של האלוהי, זיכרון של החיבור הנסתר בין כל מה שנראה על פניו נפרד ומנותק. תקשורת נסתרת וקסומה קיימת בכל מבנה ובכל אורגניזם, והיא משמרת את זיכרון האחדות.

גם אנחנו (לפחות רובנו), בעת הצפירה של יום השואה ויום הזיכרון, מניחים לזמן קצר את כל המחלוקות (או את רובן), ויד נעלמה מחברת ומאחדת בין כל הלבבות. כך גם בהישמע אזעקה של מלחמה - הנפרדות נעלמת, ואת מקומה תופסת התגייסות משותפת של כל חלקי העם.

עד כאן תיאורי אחדות מרוממים נפש ולב... האידיליה - של אור שבעת הנורות, ושל המחנה המסודר להפליא, ושל השופרות המאחדים - שמתנפצת לרסיסים בהמשך הפרשה. התורה איננה סיפור הוליוודי. אין בתורה "והם חיו להם באור ובאהבה עד עצם היום הזה". כשהעם הנרגש מתחיל לנוע אל עבר הארץ המובטחת, מכה המציאות במלוא עוצמתה. זה קורה הרבה לעיתים קרובות אחרי חוויה רוחנית מסעירה.

(במדבר יא, א - ט"ו) **וְיְהִי הָעַם כְּמִתְאַנְנִים רַע בְּאָזְנֵי ה'... וְהַאֲסֹפֹסֶף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הַתְּאוּוֹ תֵּאָוֶה, וַיֵּשְׁבוּ וַיִּבְכוּ, גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמְרוּ, מִי יֹאכְלֵנוּ בְּשָׂר? זָכְרֵנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר-נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם, אֶת הַקֶּשֶׂאִים וְאֶת הָאֲבֻטְחִים וְאֶת הַחֲצִיר וְאֶת הַבְּצָלִים וְאֶת-הַשּׁוּמִים. וְעַתָּה נִפְשָׁנוּ יִבְשֶׁה...**

התאווה והרעב תמיד מגיעים מהחלק שבנו שאיננו מחובר לרצף המחייה והמאיר. הרעב מגיע מהחלקים שבתוכנו המנותקים מהאחדות הגדולה. בתורה הם נקראים "האספוסף". וכשהם מתחילים לבכות, שאר הגוף ("גם בני ישראל") נגרר אחריהם, והאחדות שהייתה שם לפני רגע מתפרקת לרסיסים.

זו חוויה קשה - ליפול מתחושת ה"היי" המזינה של האחדות, אל עבר הרעב והכאב של הנפרדות.

משה בשלב הזה נשבר. הוא כבר לא יכול יותר לשאת העם. היה לו הרבה יותר קל כשהעם היה מאוחד וקשוב. אבל כשהאחדות מתפרקת לפרודות פרודות, הם נעשים מאוד כבדים. כמו בחוויה האישית של כל אחד ואחד מאיתנו: כשהכל נמצא במקומו - בחוויה שלנו, כמובן - קל לשאת את עצמנו ואת חיינו. כשההרמוניה הזו משתבשת, חיינו נעשים כבדים, מסורבלים וקשים מנשוא.

ואז קורה דבר מופלא. ניתן לנו מנגנון יוצא דופן להשיב את האחדות על כנה. אלוהים מאציל מאורו המאיר של משה, ומעצים שבעים זקנים שיסייעו בידיו לשאת בנטל. כלומר, במקום שאדם אחד יחזיק את כל התשובות - יישא לבדו את לפיד האחדות והחיות וינסה להאיר למחנה כולו - שבעים איש נוספים מאירים ברחבי המחנה. מה היה האור שהואצל משה אל שבעים הזקנים שעזרו לו לשאת את ההמונים, בכדי להשיבם מהפירוק המחליש שפקד אותם, אל האחדות המחייה?

אותו מקור אור המתואר בתחילת הפרשה, שמאפשר למנורת שבעת הקנים להוות מודל מטפורי נפלא, מאפשר לנו גם לדמיין ואפילו לחוש, את האחדות הנמצאת בבסיס המציאות הנגלית. בתשתית הקיום - מבעד לכל הלהבות ולכל הנרות - רוחשת בעולם אנרגיה של חיות רוטטת. ו"מתחת" לאנרגיית הקיום הזו - כך מספרים לנו המיסטיקנים מכל הדתות והמסורות הרוחניות - נמצא ה"אין-סוף" (אחד משמות האל במקורות), שממנו הכל בא, ואליו הכל שב, ושוב בא, ושוב שב.

ואז מבינים קצת יותר את הפלא הגדול שבהדלקת מנורת שבעת הקנים: אהרון לא מצווה להדליק את הנרות. אין כאן לא גפרור ולא אבני צור: (במדבר ח, א-ג) **וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו: בְּהִעָלְתָּךְ, אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יְאִירוּ שְׁבַעַת הַנֵּרוֹת. וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הָעֵלָה נִרְתְּיָה. אהרון איננו מדליק את הנרות, הוא מעלה אותם! הוא מעלה את האור. מאין הוא מעלה? מן המעמקים, מהתשתית, מאנרגיית החיים הרוחשת לה בלב כל הקיום כולו. מהאינסוף.**

אבל אפילו זה לא מדוייק. אהרון מעלה את הנרות "אל מול פני המנורה". הוא זה שעומד מול המנורה. הוא כאילו נדרש להעלות בתוכו את הנרות ממעמקיו שלו. ומהאור שעולה בו נדלקת מנורת שבעת הקנים.

כי כך מביאים אור.

וכך, כשהעיניים מתכילות לראות מבעד לנוצץ הרגע, מתגלה הרצף המחייה: מהלהבה בודדת, דרך חומר הבערה האיכותי, ועד לתשתית שממנו הכל יוצא, הכל ניזון, הכל שואב את חיותו.

ישנו האור המוכר לנו, שמאיר בחושך, ומאפשר לנו לראות את סביבתנו. וישנו אור שמאפשר לנו לראות את הרצף של הקיום. האור שמראה לנו איך הכל מחובר, איך כל הפרודות של הקיום שואבות את לשד קיומן מהמקור, מהבאר האחדותית שמחייה את הכל.

מכירים את האור הזה? ראיתם אותו פעם? אולי אדם מסוים, שבהשראתו הכל נעשה פתאום מאוד מאוד ברור, שבאורו או באורה הכל התיישב על מקומו בשלום?

אנו מכירים יותר את הרעב ואת התאוה... הוא מוכר לנו כל כך כי הוא מתרחש בנגלה. כשאין הזנה מן המעמקים, מהרצף, ישנו רעב תמידי, תאוה שלא באה אל סיפוקה לעולם.

אז איך מתחברים אל ההזנה המיוחלת הזו? איך מתגברים על הרעב התמידי, התאוה שלא יודעת שובע?

זו העבודה שבלב! ומנורת שבעת הקנים - שהיא סמל היהדות (ולא המגן דוד!!!) - יחד עם השופר, שגם הוא סמל כל-כך יהודי, יזכירו לנו את העבודה המוטלת עלינו: להעמיק ראות! הם יזכירו לנו שמתחת לפני השטח, מתחת לנפרדות המוכרת, מתחת לעולם המורכב והמסוכסך והמגוון שלנו, נמצאת אחדות רדיקלית, חובקת כל.

ממנה באים חומרי הבערה שלנו.

הערב נדליק שני נרות השבת, אחד ל"זכור" ואחד ל"שמור". כמו המנורה, שני הנרות הללו נועדו להזכיר לנו שעיינו תמיד תראינה ריבוי ונפרדות. כאלה אנחנו. אבל תפקידנו להעמיק, ולראות בעיני הלב שלנו את הרקמה הנסתרת מן העין, המאחדת את הנפרדות בעולם - בין בני האדם, בין כל האורגניזמים, בין יהודי ושאינו יהודי, בין השחור והלבן. משם מגיעה החיות המחייה את הכל.

שבת שלום,

אלישע